

KOP BÖLGESİ COĞRAFI İŞARETLERİNİN İNCELENMESİ ve ÖNERİLER**Examination Of Geographical Signs of the Kop Region and Recommendations****Dr. H. Ufuk KORKMAZ**

Selçuk Üniversitesi TGB

E-posta: ufukkorkmaz@selcuk.edu.tr**Öz**

Çalışmada Türkiye'nin milli ve kültürel değerlerinden olan ortaya çıktığı bölge ile anılan ve kendine has özellikleri içeren coğrafi işaretler ele alınmıştır. Aksaray, Karaman, Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Niğde, Nevşehir ve Yozgat illerini kapsayan KOP (Konya Ovası Projesi) Bölgesi'ne ait çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından başvurusu tamamlanmış ve coğrafi işaret almış ve/veya tescil başvuru aşamasında işlemleri devam eden coğrafi ürünler incelenmiştir. Bu çalışmanın sorusu "KOP Bölgesi coğrafi işaretli ürünleri nelerdir ve nasıl tanıtılmalı" olarak belirlenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman analizi yönteminden yararlanılmıştır. Veri tabanlarında yapılan incelemeye göre Türkiye'de 1996 yılından 2019 yılına kadar toplamda 580 tescil gerçekleşmiş olup işlemleri devam eden başvuru sayısı toplamı ise 680 olarak belirlenmiştir. KOP Bölge illeri birçok coğrafi işarete sahiptir. KOP Bölge illerinde bugüne kadar toplam 44 başvuru yapılmış olup dağılımı; 9 ürün Aksaray, 2 ürün Karaman, 4 ürün Kırıkkale, 2 ürün Kırşehir, 15 ürün Konya, 3 ürün Nevşehir, 5 ürün Niğde ve 4 ürün Yozgat olarak belirlenmiştir. KOP Bölgesi'nde yer alan sekiz ile ait coğrafi işaretler doğal kaynak suyu, maden, halı, unlu mamul, süt ürünü, tatlı, yemek (kebab, vb.) ve gıda (sebze, meyve, vb.) olarak sınıflandırılarak incelenmiştir. KOP illeri; coğrafi işaretli ürünlerin tanıtımı açısından bir bütün olarak ele alınmalıdır. "KOP Bölgesi Coğrafi İşaretleri" adıyla bir marka yaratılması, gezgin rotalarında "KOP Bölgesi Coğrafi İşaretli Gastronomi Turu" eklenmesi, el sanatları kategorisindeki ürünlerin değerlendirilmesi ve web sitelerinde gezginlere Coğrafi işaretli ürünlere ait rotaların dijital haritalar üzerinden gösterilmesi önerilmektedir. KOP Bölgesi kapsamında bölgesel bir bakış açısı ile faaliyetlerin tanımlanmasının bilinirliğin artırılmasında ve farkındalık oluşturulmasında etkili olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: KOP Bölgesi, Coğrafi İşaret, KOP Bölgesi Coğrafi İşaretleri**ABSTRACT**

In this paper geographical signs are discussed which are among the national and cultural values of Turkey that known with the originated region and unique features. The geographical products whose application process completed or being on at the registration by various institutions and organizations belonging to the KOP (Konya Plain Project) Region which includes the provinces of Aksaray, Karaman, Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Niğde, Nevşehir and Yozgat have been examined. The question of this study was determined as "What are the geographically marked products of the KOP Region and how should they be promoted". In the study, document analysis method which is one of the qualitative research methods was used. According to the databases research there are 580 registration accepted and 680 registration application going on between 1996-2019 in Turkey. KOP Region have very much geographical sign. A total of 44 applications have been made in KOP Region provinces. These are 9 products from Aksaray, 2 products from Karaman, 4 products from Kırıkkale, 2 products from Kırşehir, 15 products from Konya, 3 products from Nevşehir, 5 products from Niğde and 4 products from Yozgat. Geographical signs which belongs to 8 provinces of KOP region classified as natural spring water, mine, carpet, pastry, milk product, dessert, meal (kebab, etc.) and food (fruit, vegetable ect.) are examined. KOP provinces should be considered as a whole in terms of promoting geographically marked products. It is recommended to create a brand with the name of "KOP Region Geographical Indications", to add a "KOP Region Geographical

Indicated Gastronomy Tour" to the traveler routes, to evaluate the products in the handicraft category, and to show the routes of the products with geographical signs to the travelers on the websites. It is evaluated that a kind of study that will be effective in increasing awareness and raising awareness in defining activities with a regional perspective within the scope of KOP Region.

Key Words: KOP Region, Geographical Indication, KOP Region Geographical Indications

1.GİRİŞ

Dünyada nüfus artışı yanında sosyoekonomik değişmelerle birlikte insan ihtiyaçlarının, alışkanlıklarının ve zevklerinin yeniden şekillenmesine bağlı olarak tüketim yapısı değişmiştir. Özellikle tarım, gıda ve diğer temel ihtiyaçların üretiminde yoğun olarak kullanılan yeni teknolojiler, geleneksel ve yöresel ürünlerin talebini ve önemini arttırmıştır (Şahin ve Meral, 2012: 88). Türkiye bulunduğu coğrafya ve kültürel mirası ile dünyada benzerine az rastlanır coğrafi ürün çeşitliğine sahiptir (Özdemir ve Dülger Altınar, 2018: 1). Türkiye’de her ilin, hatta her ilçenin belli bir ürünün üretimine kaynak teşkil ettiği ve bu ürün ile ünlenmiş olduğu bir gerçektir (Esen, 2016: 463). Türkiye’de coğrafi işaretli ürünler açısından önemli bir potansiyel bulunmaktadır, bu katma değerli ürünlerden yerel ekonomik kalkınmanın sağlanması ve ihracat gelirleri, yörenin çekiciliğini artırma konularında henüz çok etkin ilerlemeler sağlanamamıştır (Gürbüz ve Çelikel Güngör, 2018: 691). Türkiye geniş bir coğrafyaya yayılan farklı iklimsel ve kültürel yapısı ile madencilik, sanayi ve el yapımı ürünleri bakımından Avrupa ülkelerine göre zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Bu nedenle coğrafi işaret alabilecek ürün potansiyeli daha fazladır (Ekinci Dağtekin, 2018: 858). Coğrafi işaretler; üretici, tüketici, kültürel mirası gibi birbirinden ayıramaz unsurlardan oluşmaktadır. Yerel halkın üretimi ile başlayıp yine kendi girdisine dönüştüğü ve süreçten en fazla katkıyı yerel halkın aldığı bir süreci oluşturmaktadır (Kargiglioğlu, vd, 2019: 636). Coğrafi işarete sahip ürünlerin geleneksel üretim ve özellikleri koruma altına alınarak gelecek nesillere bozulmadan aktarım yapması sağlanır. Bu ürünlerin ticari alanda rekabet şansları her zaman daha yüksek olmaktadır (Dayısoylu, 2017: 84). Atalarımızdan miras kalan bu değerlerin gelecek nesillerimize özgün bir şekilde bırakılabilmesi için coğrafi işaretli ürünlerin alışverişlerimizde tercih edilmesi faydalı olacaktır (URL 1).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmada KOP Bölge illeri kapsamında yer alan Aksaray, Karaman, Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Niğde, Nevşehir ve Yozgat ele alınmıştır. Yapılan literatür taramasında coğrafi işaretle ilgili olarak bir çok araştırmacının yayınlarına rastlanmıştır. Genel olarak araştırmacılar tarafından illere ait coğrafi işaretlerin, bu coğrafi işaretlerin turizm ve kalkınmaya etkisinin potansiyelinin ve coğrafi işaretlerin turizme katkısının incelendiği görülmüştür. Çevrimiçi kaynaklar kullanılarak yapılan tarama sonucu araştırmacıların yapmış oldukları çalışmaların bir kısmından oluşan kavramsal çerçeve Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1. Kavramsal Çerçeve

Yazar	Yıl	Çalışmanın amacı
Süslü, vd.	2020	Mersin ilinde coğrafi işaret ile tescillenen ürünlerin gastronomi turizmi kapsamında değerlendirilmesidir.
Şimşek ve güleç	2020	Coğrafi işaret tesciline sahip gastronomik bir ürün olarak Elâzığ Orciğinin yapılış sürecinin araştırılması ve bilimsel bir çerçevede değerlendirilmesidir.
Cebeci ve Şen	2020	Coğrafi işaretleme kavramsal olarak ele alınması, Görele Dondurması’nın üretim, tüketim, satış ve coğrafi işaret olarak değerlendirilmesidir.
Kamber-Taş ve Taş	2020	Coğrafi işaretli ürün üretimi gerçekleştiren işletmecilerin coğrafi işaret tesciline ve tescil belgesi edinmeye yönelik bakış açılarının incelenmesidir.
Şavaşkan ve Kingır	2020	Sakarya ilinin gastronomik unsurlarının ve yöresel ürünlerinin coğrafi işaretler kapsamında değerlendirilmesidir.
Doğanlı	2020	Kırsal turizmin markalaşmasını sağlamada, coğrafi işaret potansiyelinin önemi ve bu konu ile ilgili teorik zeminin açıklanması ve öneriler oluşturulmasıdır.
Kargiglioğlu	2019	Batı Karadeniz Bölgesi örnekleme ile Coğrafi işaretli ürünler ile gastronomi turlarının oluşturulmasına dair bir model geliştirilmesidir.

Yayla ve yayla	2019	Türkiye’de illere göre Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından tescillenmiş ve başvuru süreci devam eden coğrafi işaretli gastronomi ürünlerinin mekânsal dağılımı analizidir.
Demir Özer ve Esen	2019	Kapadokya Bölgesindeki testi kebabı ve yapılış süreçlerinin araştırılması, standart reçetesinin bilimsel bir çerçevede oluşturulması ve coğrafi işaret tescil sürecine katkı sağlanmasıdır.
Yanar ve Erdoğan	2019	Denizli’nin life bağlı el sanatları ürünleri, buldan bezinin coğrafi işaret tescili, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinde yürütülmüş Denizli dokumacılığı hakkında tezlere ilişkin bilgilerin incelenmesidir.
Bahar vd	2019	18. Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilen Burdur ilinin Yeşilova Beldesinde bulunan Salda Gölünün stratejik kalkınma noktası olarak hazırlanacak olan özel çevre koruma planlarının hazırlanmasına ışık tutulmasıdır.
Duman vd	2019	“Coğrafi İşaret” kavramı ile “Turizm” ilişkisinin ortaya konulması, Kastamonu ilinin coğrafi işaretli ürünleri hakkında bilgi verilmesi ve coğrafi işaretlemenin Kastamonu’nun turizm tanıtımındaki etkisinin ölçülmesidir.
Boyras	2019	Afyonkarahisar’ın sahip olduğu coğrafi işaret tescilli ve tescil alma potansiyeli bulunan ürünlerinin turizm ve kırsal kalkınma açısından değerlendirilmesidir.
Saatçi	2019	Coğrafi işarete sahip yiyeceklerin tanıtım unsuru olarak yöresel yiyecekler kapsamında kullanılma durumlarının araştırılmasıdır.
Gürbüz ve Çelikel Güngör	2018	Coğrafi işaret belgesi almış Muğla Çam Balı, Pervari Balı, Ardahan Çiçek Balı ve Kars Balının genel ve ayırt edici özellikleri ile başvuru yapmış ballara ilişkin bilgilerin irdelenmesidir.
Özdemir ve Dülger Altiner	2018	Yöresel ürünlerimizi koruma altına alan coğrafi işaret (ci) kavramı literatür taramasının ile analizi, peynir üretimi ve peynir çeşitleri ve coğrafi işaret tescilli geleneksel peynirlerin incelemesidir.
Arslaner ve Salık	2018	Saruç’un coğrafi işaret tescil potansiyelinin incelenmesidir.
Bulut ve Fural	2018	Serik Bıçağının coğrafi işaret olarak tescillenmesi için gerekli incelemelerin yapılması, geleneksel üretim faaliyetlerinde yaşanan sorunların araştırılması ve bu kültürel değerlerin gelecek nesillere aktarılması için altyapı çalışmalarının başlatılmasının değerlendirilmesidir.
Ekinci Dağtekin	2018	Coğrafi işaret başvuru süreci başlatılan bazalt taşının, Türkiye Patent Enstitüsüne sunulan ve yazar tarafından yazılan “kentsel yerleşimde bazalt taşının yeri” adlı alt başlığı kapsayacak şekilde, yazılı ve görsel belgelerin eklenmesi ile geliştirilmesidir.
Yalımkaya ve Şahin	2018	Adana Kebabı örneklemleri ile Coğrafi işaret ile koruma altına alınmış ürünlerin tescil belgesinde belirtilen standartlara uygun üretilip üretilmediğinin tespit edilmesi ve ürünlerin satış sürecinde kamu otoriteleri tarafından gerçekleştirilen denetlemelerin varlığının bulgulasıdır.
Dayısoylu	2017	Kahramanmaraş ilinde koruma altına alınan coğrafi işaretler, coğrafi işaret potansiyeli, coğrafi işarete konu olabilecek ürünlerin tespiti ve bu ürünlerin menşe adı veya mahreç işareti üzerinden tescil durumlarının irdelenmesidir.
Tablo 1’in devamı		
Üzümcü vd	2017	Erzurum ili olur ilçesi coğrafi işaret kapsamında değerlendirilmesi ve yöreye katkıları olabilecek gastronomik ürünlerin ortaya konulmasıdır.
Çekal ve Aslan	2017	Türkiye’de üretilen tarhana çeşitleri ve bu tarhana çeşitlerinden hangilerinin coğrafi işaretleme kapsamında bulunduğu konusu işlenmiştir.
Çakaloğlu ve Çağatay	2017	Coğrafi işaret tescilinin tüketiciler tarafından nasıl algılandığını anlamak için çalışmada Finike portakalı ve Antalya tavşan yüreği zeytininin bir marka değerine sahip olup olmadığının araştırılmasıdır.
Esen	2016	Tescilli coğrafi işaretlerin iller bazında ve bölgesel olarak dağılımlarının incelenmesi, coğrafi işaretlerin türlerine göre sınıflandırılması ve coğrafi işaretlerin (ilgili bölgede) bir farklılaşma yaratıp yaratmadığının ortaya konulmasıdır.
Özsoy	2015	Bölgesel kalkınmada önemli role sahip olabilen yerel gıda ürünlerinin, ulusal ve uluslararası pazarlarda tutunması sürecinde coğrafi işaretlemenin rolünün incelenmesidir.

Yenipınar vd	2014	Van otlı peyniri'nin özelliklerini araştırmak ve geleneksel üretim yöntemlerini tespit ederek coğrafi işaretlemeye katkıda bulunulmasıdır.
Şahin	2014	Ziraat coğrafyası kapsamında ele yerfistiğinin botanik özellikleri, ekimi ve zirai faaliyetin ülkemizdeki dağılımıyla ticareti amacıyla yapılması gerekenler konusunda önerilerdir.
Yanar ve Özkan Tağı	2014	Burdur ilinin coğrafi işaretlerinin belirlenmesi ve turistik hediyelik eşya tasarımında kullanılarak özgün ürün önerileri getirilmesidir.
Durlu vd.	2013	Sürdürülebilir gastronomi turizmi hareketliliği ve yöresel gastronomik mirası koruma, tanıtmaya ve ekonomik değer katma aracı olarak ele alınan coğrafi işaretleme sisteminin bu hareketlilikteki rolünün incelenmesidir.
Şahin ve Meral	2012	Türkiye'de coğrafi işaretleme öneminin, kırsal kalkınmadaki rolünün mevcut verilerle ortaya konulmasıdır.
Çalışkan ve Koç	2012	Günümüze değin Türkiye'de tescilli sağlanan coğrafi işaretler ve dağılışı özellikleri değerlendirmesidir.
Tanrıkulu	2011	Kültürel coğrafya araştırmalarında ve kültürel değerlerin korunmasında patent çalışmalarına dikkat çekilmesidir.
Orhan	2010	İzmit pişmaniyesi yöresel ürünlerin korunması amacı ile çıkartılan coğrafi işaretler ve yöresel değerlerin turizm değerine dönüştürülmesi için yapılması gereken çalışmalardır.

2.1. COĞRAFI İŞARET

Coğrafi işaret, tüketiciler için ürünün kaynağını, karakteristik özelliklerini ve ürünün söz konusu karakteristik özellikleri ile coğrafi alan arasındaki bağlantıyı gösteren ve garanti eden kalite işaretidir. Coğrafi işaret tescili ile kalitesi, gelenekselliği, yöreden elde edilen hammaddesi ile yerel niteliklere bağlı olarak belli bir üne kavuşmuş ürünlerin korunması sağlanır (URL 2). Coğrafi işaret ve geleneksel ürün adına ilişkin mevzuat ve kılavuzlar; Sınai Mülkiyet Kanunu, Sınai Mülkiyet Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik, Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı Amblem Yönetmeliği, Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (Mülga), Coğrafi İşaretler ve Geleneksel Ürün Adları Başvuru Kılavuzu, Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı Amblem Kullanım Kılavuzu ve Denetim Raporu Hazırlama Kılavuzudur (URL 3).

Coğrafi işaretli ürünlerin çeşitliliği bu alanda yapılan çalışmaların artmasına neden olmuştur. Gıda ürünlerinin coğrafi işaretli olarak işaretleme ise bu çalışmaların farklı alanlarda ön plana çıkmasını sağlamıştır. Yapılan çalışmalar ürün kriterlerinden, bölgesel kalkınmaya, bölgenin turizm aktivitesine etkilerine kadar çeşitlilik göstermektedir (Özdemir ve Dülger Altınar, 2018: 5). Yöresel ürünlerin ve üretim tekniklerinin malzemelerinin korunması önem taşımaktadır. Yöresel ürünlerin korunması ve sürdürülebilirliği ise coğrafi işaretleme ile sağlanmaktadır (Savaşkan ve Kingir, 2020:954). Yöreyle özgü değerlere sahip çıkıp tanıtımda etkin olarak kullanılması ve yerel değerlerin korunması amacıyla eğitimler ve seminerler de düzenlenmesi gerekmektedir (Saatçi, 2019: 358). Coğrafi işaretlerin devletin ilgili mekanizmalarınca nitelikli yönetiliyor olması; bölgeye anlamlı katkılar sunmakta, bölgesel kalkınma, sürdürülebilirlik, kültürel miras gibi konuların gelişim ve ilerleyişine öncü olmaktadır (Kargıglioğlu, vd., 2019: 636). Coğrafi işaretleme yapılabilmesi için öncelikle ürünlerin gerçekliğinin belirlenmesi ve kökeninin kesinleştirilmesi gerekir. Coğrafi İşaret sertifikası ile ürünlerin ticari değeri arttığından, bu durumun yarattığı rekabet, taklit ürünlerin piyasada yer almasına ve gerçeğinden ayırt edilebilirliği denetlenmediği sürece de haksız rekabete neden olmaktadır. Gerçek üretimin korunmasını sağlamak amacıyla bu ürünlerin aslına/orijinine uygunluğunun kanıtlanması bir zorunluluktur (Doğanlı, 2020: 528). Coğrafi İşaret Tescilinin alınmasının bölgenin kırsal kalkınması açısından önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Böylece, ürünün standart bir üretim tekniği ile hijyenik şartlarda üretilmesi, uzun süre sağlıklı şartlarda depolanabilmesi açısından uygun ambalajlama tekniğinin geliştirilmesi ve etkili-süreklili bir denetim ile sürdürülebilir bir kalkınma aracı haline gelmesi

mümkün olacaktır (Arslaner ve Salık, 2018: 82). Coğrafi işaret tescil başvuruları genellikle Ticaret ve Sanayi Odaları ve anonim şirketler tarafından yapılmaktadır. Ancak coğrafi işaret ürünleri yöre halkı tarafından yüzyıllarca geliştirilmiş ürünlerdir. Bu nedenle başvurular coğrafi işaret ürünlerinin üretici olan kişilerin oluşturduğu birlikler ve sivil toplum örgütleri ile birlikte yapılması ürünün toplumsal benimsenme oranını artırarak, korunması ve geniş alanda kullanımını sağlayacaktır (Ekinci Dağtekin, 2018: 853).

Coğrafi işaret kavramının Türkiye’de yaygınlaşmasıyla birlikte az gelişmiş bölgelerin tanıtımında etkili olduğu ve bu bölgelerin kalkınmasına büyük oranlarda katkı sağladığı görülmüştür. Bunun yanı sıra Türkiye’de diğer ülkelerden farklı olarak sadece gıda ürünlerine değil her türlü ürüne coğrafi işaret verildiği bununda ürünlerimizi koruma altına aldığı görülmüştür. Ancak tüm bunlara rağmen coğrafi işaretli ürünlerin spesifik olarak incelenmesinin yetersiz olduğu, bu durumunda bölgesel tanıtımların kendi çabaları doğrultusunda sınırlı kaldığı düşünülmektedir (Özdemir ve Dülger Altınar, 2018: 9). Yöresel ürünlerin markalaşması ve korunması yörelerin birbiri ile rekabet etmesini değil yeni yeni ürünler üzerinden ve yöresel işbirliklerinin kurulmasının önünün açılması bakımından önemlidir (Bahar vd., 2019: 06). Coğrafi işaretli ürünlerin olduğu yörede, hem ürüne olan talep, hem de yöreye olan ilgi artmakta, yörenin tanınarak coğrafi işaretli ürün dışında gelir elde edebilmesi mümkün olmaktadır. Ayrıca coğrafi işaretli ürünlerin tercihiyle, yöresel ürünler değer kazanarak, kırsal kalkınma desteklenmekte, kültürel ve biyolojik çeşitliliğin korunması önem kazanmaktadır. Coğrafi işaretleme ile yalnızca bölge değil, aynı zamanda ülkenin milli ve kültürel değerlerinin tanıtımı ve korunarak yaşatılması mümkün olmaktadır (Üzümcü vd., 2017: 51). Özgün yerel ürünlerin öneminin anlaşılması çabuk taklit edilmelerine de neden olabilmektedir. Bu ve benzeri gelişmeler ürünün taklitlerinden ayrılmasını, hukuken koruma altına alınmasını ve ürünün özdeşleştiği yerle tescillenmesini zorunlu kılmaktadır (Yenipınar vd., 2014: 14). Coğrafi işaretler özellikle kırsal kalkınma için bir araç olacaksa toplum nezdinde farkındalık çalışmalarına öncelik verilmelidir (Çakaloğlu ve Çağatay, 2017: 64). İşletmelerin coğrafi işaret konusunda fazla bilgilerinin olmadığı, tescil belgesinde belirtilen standarda uygun üretimin yapılıp yapılmadığının denetlenmediği dolayısıyla üretimde farklılıkların olduğu ve coğrafi işaret tescilinin gerekli korumayı sağlayamadığı söylenebilir (Yalınkaya ve Şahin, 2018: 200).

Türkiye’de coğrafi işaretlemenin yerel ürünlerin küresel pazarlara çıkarılmasında etkili bir pazarlama aracı olarak kullanılabileceği algısı oluşturulmalıdır (Özsoy, 2015: 42). Coğrafi işaretle tescillenmiş, tanıtımı iyi yapılmış her yöresel ürün ülke ekonomisine, özellikle gastronomi turizm gelirlerinin artmasına katkı sağlayacaktır (Özdemir ve Dülger Altınar, 2018: 1). Tüketicilerin Coğrafi İşaretli bir ürün alması ile yerel üretim ve kırsal kalkınmanın gerçekleşmesine yardımcı olmak, geçmiş bilgi ve kültürel birikimleri, çevrenin korunmasını desteklemek, sürdürülebilir ve izlenebilir ürün kalitesi sağlamak, ürünü taklitçilerden korumak ve bölgenin tanıtımını sağlayarak turizme katkıda bulunmaktadır (Doğanlı, 2020: 529). Belirli bir bölgede o bölgenin coğrafi, ekolojik ve beşeri faktörleri ile yetiştirilip üretilen özellikli ve prestijli tarım ürünler o yörenin ismi ile anılmakta olup diğer ülkelerde ve bölgelerde üretilen benzer ürünlerden daha yüksek pazar fiyatı bulmaktadır (Ertan, 2010: 157). Coğrafi işaretler sürdürülebilir gastronomi turizmi hareketliliğinin motivasyon faktörü olan geleneksel üretimi, geleneksel yaşam kültürünü, kültürün sunduğu farklı lezzetleri, tarımsal, otantik, yerel yöresel yiyecek, içecek ve tatları koruyup, tanıtarak ve özellikle bölgenin turizm potansiyelini destekleyerek söz konusu destinasyona turist çekmede etkili olmakta ve buna bağlı olarak da söz konusu olan yörelerde yerel kalkınmaya destek sağlayan bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (Durlu vd., 2013: 18). Coğrafi işaretler belirli ürünleriyle bölgelerin veya illerin farklılaşmalarına imkân vermektedir (Esen, 2016: 463).

Yerel ürünleri taklitlerinden korumak ve tüketici ile üretici arasındaki bilgi asimetrisini ortadan kaldırmak adına uluslararası çapta, çeşitli yasal düzenlemeler hayata geçirilmektedir. Bu düzenlemelerden biri de “coğrafi işaretleme” olup, bu tescile sahip ürünler tüketiciler tarafından, sunulan yüksek kalite ve garanti sebebiyle daha yüksek fiyatla satın alınmakta ve üreticiler önemli gelir artışı sağlamaktadır (Özsoy, 2015: 41). Coğrafi işaretlerin tescilinin

amacı, genel nitelikleri itibarıyla üretimi, kaynağı gibi bir takım yerel niteliklerine bağlı olarak belli bir üne kavuşmuş ürünlerin korunmasını sağlamaktır (Esen, 2016: 463). Tüketicilerin sağlıklı gıdalara ulaşma konusunda isteklerinin artması ile yeme-içme diyetlerinde bulunan gıdaların menşei, nasıl ve nerede, hangi koşullarda üretildiği merak konusu haline gelmiştir. Beslenme alışkanlıklarındaki bu önemli bilinçlenme artışı, tüketicileri yöresel ve coğrafi ürünlere yönlendirmiştir. Yöresel ürünlerin koruma altına alınması, kaliteli ve güvenli gıdaya ulaşımı kolaylaştırmak için coğrafi işaret kavramı ortaya çıkmıştır (Özdemir ve Dülger Altınar, 2018: 1). Coğrafi işaret; belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri bakımından kökenin bulunduğu yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş ürünü gösteren işarettir. Coğrafi işaretler, menşe adı ya da mahreç işareti olarak tescil edilir. Gıda, tarım, maden, el sanatları, sanayi ürünleri coğrafi işaret tesciline konu olabilir (URL 4).

2.1.1. Menşe adı

Bir ürünün, tüm veya esas nitelikleri belirli bir coğrafi alana ait doğal ve beşeri unsurlardan kaynaklanıyorsa bu durumdaki coğrafi işaretler “menşe adı” olarak adlandırılmaktadır. Ürünün üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinin tümünün belirlenen coğrafi alanın sınırları içinde gerçekleşmelidir (URL 5).

2.1.2. Mahreç işareti

Belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri itibarıyla belirli bir coğrafi alan ile özdeşleşmiş olan; üretim, işleme ya da diğer işlemlerinden en az birinin belirlenmiş coğrafi alan içinde gerçekleşmesi gereken ürünlerin konu olduğu coğrafi işaretler “mahreç işareti” olarak adlandırılmaktadır. Hammaddesi veya üretim, işleme aşamalarından bir tanesi yörede gerçekleşen bir ürün mahreç işareti olarak tescillendiğinde diğer üretim ve işleme aşamaları kaynaklandığı yöre dışında da gerçekleştirilebilir (URL 6).

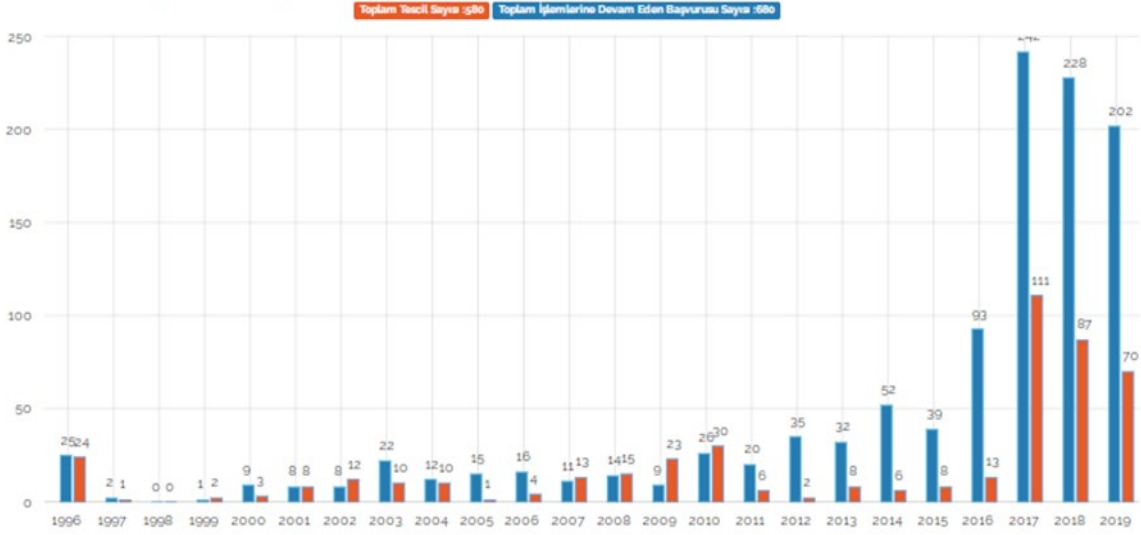
2.1.3. Geleneksel Ürün

Menşe adı veya mahreç işareti kapsamına girmeyen ilgili piyasada bir ürünü tarif etmek için geleneksel olarak en az otuz yıl süreyle kullanıldığı kanıtlanan adlar, Geleneksel üretim veya işleme yöntemi yahut geleneksel bileşimden kaynaklanması ve Geleneksel hammadde veya malzemeden üretilmiş olması şartlarından en az birini sağlaması hâlinde geleneksel ürün adı olarak tanımlanmaktadır. Geleneksel ürün adlarında sınırları belli bir coğrafi alan belirlenmez. Türkiye’de tescil edilen geleneksel ürün adları yalnızca Türkiye sınırları içinde geçerli olmaktadır (URL 7).

2.2. TÜRKİYE’DE COĞRAFİ İŞARET

Türkiye’de coğrafi işaret\geleneksel ürün adı, dosya numarası, başvuru tarihi, tescil numarası, tescil tarihi, türü, ürün grubu, il ve başvuru durumu bilgileri veri tabanlarına kaydedilmektedir (URL 8). Tescil ve başvuru sayıları Şekil 1’de yer almaktadır. Buna göre; 1996 yılından 2019 yılına kadar toplamda 580 tescil gerçekleşmiştir. İşlemleri devam eden başvuru sayısı toplamı ise 680’dir.

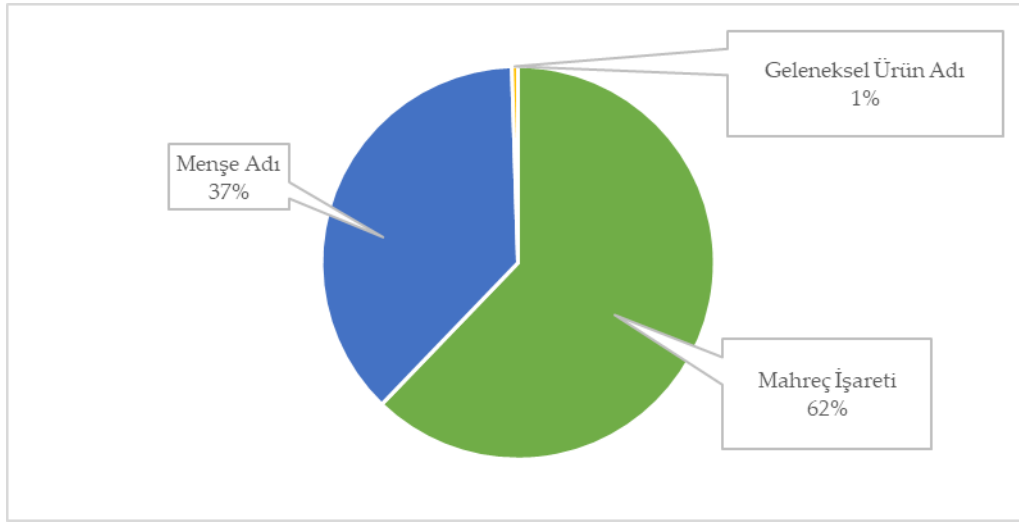
Tescil Ve Başvuru Sayıları

Şekil 1: Tescil ve Başvuru Sayıları

Kaynak: <https://www.ci.gov.tr/Statistics/RegistrationAndApplication>

Şekil 2'ye göre tescil türleri menşe adı, mahreç adı ve geleneksel ürün adı olmak üzere üçe ayrılmaktadır. %62,2 mahreç işareti, %37,3 menşe adı ve %5,0 ise geleneksel üründür.

Şekil 2: Tescil Türleri

Kaynak: <https://www.ci.gov.tr/Statistics/Type> görsel yeniden oluşturulmuştur.

Tescilli coğrafi işaretlerin ürün gruplarına göre dağılımı ise Şekil 3'te gösterilmektedir. Buna göre; işlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar %25,8 ile en yüksek paya sahipken, dondurmalar ve yenilebilir buzlar ile yiyecekler için çeşni/lezzet vericiler soslar ve tuz %0,7 ile en düşük paya sahiptir.

Şekil 3: Tescilli Coğrafi İşaretlerin Ürün Gruplarına Göre Dağılımı

Kaynak: <https://www.ci.gov.tr/Statistics/ProductGroup>

Tescil ettirenlere göre Ticaret / Sanayi Odası ve Belediyeler tescilde ilk sıralarda yer almaktadır. Ticaret borsası ve valilikler takip etmektedir. Yerel aktörlerin tescil için yöresel ürünleri desteklediği, yörenin kalkınması amacıyla başvurular yaptıkları söylenebilir (URL 9).

3. YÖNTEM

Araştırmanın amacı, KOP Bölgesi kapsamında yer alan sekiz ilin sahip olduğu coğrafi işaret tescilli ürünlerin; KOP Bölgesi tanıtımı açısından ele alınmasıdır. Bu doğrultuda araştırmanın evreni, KOP Bölge illeri olan Aksaray, Karaman, Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Niğde, Nevşehir ve Yozgat illerinin çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından başvurusu tamamlanmış ve coğrafi işaret almış ve/veya tescil başvuru aşamasında işlemleri devam eden ürünleri kapsamaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizinden faydalanılmıştır. Öncelikle www.ci.gov.tr ve TÜRK PATENT- Türk Patent ve Marka Kurumu web sitesindeki coğrafi işaretler bölümünde yer alan veri tabanlarından sekiz ilin coğrafi işaretli ürünleri belirlenmiştir. Araştırma sonucu; bölgesel turizm potansiyelinin artırılmasına katkı sağlaması amacıyla KOP Bölge illerinde yer alan coğrafi işaretli ürünlere yönelik öneriler sunulmuştur.

4. KOP BÖLGE İLLERİNİN COĞRAFI İŞARETLERİ

Tablo 2'de KOP Bölge illerinin coğrafi işaretleri başvuru sayıları yer almaktadır. Toplamda bugüne kadar 44 başvuru yapılmış olup, 9 Aksaray, 2 Karaman, 4 Kırıkkale, 2 Kırşehir, 15 Konya, 3 Nevşehir, 5 Niğde ve 4 Yozgat'tır. 23 mahreç işareti ve 21 menşe adı başvurusu bulunmaktadır.

Tablo 2: KOP Bölge İlleri Başvuruları

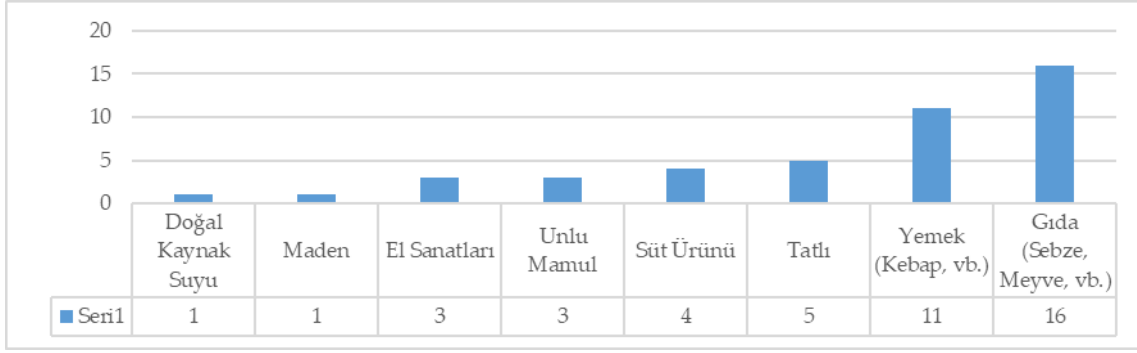
No	Coğrafi İşaretin Adı / Geleneksel Ürün Adı	Başvuru Tarihi	Türü	Başvurunun Yapıldığı İl
1	Aksaray Kabak Çekirdeği	23.11.2018	Menşe Adı	Aksaray
2	Aksaray Tulum Kebabı	27.11.2017	Mahreç İşareti	Aksaray
3	Aksaray Yoncası	23.11.2018	Menşe Adı	Aksaray
4	Aksaray İncecek Tatlısı	19.10.2018	Mahreç İşareti	Aksaray

Kop Bölgesi Coğrafi İşaretlerinin İncelenmesi ve Öneriler

5	Ağaçören Cevizi	26.11.2018	Menşe Adı	Aksaray
6	Eşmekaya Yoğurdu	23.11.2018	Menşe Adı	Aksaray
7	Hasandağı Testi Kebabı	30.5.2018	Mahreç İşareti	Aksaray
8	Helvadere Patatesi	23.11.2018	Menşe Adı	Aksaray
9	Taşpınar El Halısı	21.6.1996	Mahreç İşareti	Aksaray
10	Karaman Divle Obruğu Tulum Peyniri	16.6.2015	Menşe Adı	Karaman
11	Karaman Taş Değirmen Bulguru	28.2.2018	Mahreç İşareti	Karaman
12	Delice Doğal Kaynak Suyu	15.11.2018	Menşe Adı	Kırıkkale
13	Kırıkkale Ayçekirdeği	28.12.2015	Menşe Adı	Kırıkkale
14	Kırıkkale Keskin Tava	29.8.2017	Mahreç İşareti	Kırıkkale
15	Kırıkkale Kılıçlar Soğanı	23.12.2014	Menşe Adı	Kırıkkale
16	Kırşehir Höşmerim Tatlısı	17.8.2017	Mahreç İşareti	Kırşehir
17	Kırşehir Çullaması	17.8.2017	Mahreç İşareti	Kırşehir
18	Akşehir Hersesi	22.2.2018	Mahreç İşareti	Konya
19	Akşehir Kiraz Lokumu	21.2.2018	Mahreç İşareti	Konya
20	Akşehir Kirazı	14.11.2003	Menşe Adı	Konya
21	Akşehir Peynir Baklavası	22.2.2018	Menşe Adı	Konya
22	Akşehir Tandır Kebabı	22.10.2018	Mahreç İşareti	Konya
23	Altinekin Kabak Çekirdeği	19.4.2017	Menşe Adı	Konya
24	Ereğli Beyaz Kirazı	24.6.2014	Menşe Adı	Konya
25	Ereğli Koyun Yoğurdu	28.9.2017	Menşe Adı	Konya
26	Ereğli Siyah Havucu	24.6.2014	Menşe Adı	Konya
27	Ereğli Uzun Kabağı	18.12.2017	Menşe Adı	Konya
28	Kadınhanı Tahinli Pidesi	15.6.2010	Mahreç İşareti	Konya
29	Karapınar Kavurgası	15.10.2014	Menşe Adı	Konya
30	Konya Etli Düğün Pilavı	21.1.2009	Mahreç İşareti	Konya
31	Konya Etliemek	11.9.2012	Mahreç İşareti	Konya
32	Konya Peynir Şekeri	2.1.2014	Mahreç İşareti	Konya
33	Avanos Çömleği	5.9.2017	Menşe Adı	Nevşehir
34	Ayhan Patlıcanı	3.9.2018	Menşe Adı	Nevşehir
35	Nevşehir Kabak Çekirdeği	30.10.2017	Menşe Adı	Nevşehir
36	Açabelen (Çetmi) Şeker Fasulyesi	27.7.2017	Menşe Adı	Niğde
37	Bor Söğürmesi	1.8.2017	Mahreç İşareti	Niğde
38	Niğde Tahinlisi	24.1.2019	Mahreç İşareti	Niğde
39	Niğde Kalsiti	25.7.2018	Mahreç İşareti	Niğde
40	Obruk (Arısama) Halısı	1.8.2017	Mahreç İşareti	Niğde
41	Yozgat Arabaşısı	14.3.2011	Mahreç İşareti	Yozgat
42	Yozgat Parmak Çöreği	14.3.2011	Mahreç İşareti	Yozgat
43	Yozgat Tandır Kebabı	24.3.2017	Mahreç İşareti	Yozgat
44	Yozgat Çanak Peyniri	14.3.2011	Mahreç İşareti	Yozgat

Kaynak: <https://www.ci.gov.tr/veri-tabani-verilerinden> derlenmiştir.

KOP Bölge illerinin yapmış olduğu tüm başvurular çalışma kapsamında doğal kaynak suyu, maden, halı, Unlu Mamul, Süt Ürünü, Tatlı, Yemek (Kebap, vb.) ve Gıda (Sebze, Meyve, vb.) olarak kategorize edilmiştir. Şekil 4'e göre; kabak çekirdeği, ceviz, patates, bulgur, soğan, kiraz, siyah havuç, kabak, kavurga, patlıcan, şeker fasulye ve yonca gibi ürünlerin yer aldığı gıda kategorisi en fazla başvurunun yapıldığı alan olarak görülmektedir. Gıda kategorisinde iller incelendiğinde ise Konya'dan 6, Aksaray'dan 4, Kırıkkale'den 2, Nevşehir'den 1, Karaman'dan 1 ve Niğde'den 1 gıda ürünü yer almaktadır.

Şekil 4: KOP Bölge İlleri Başvuruları Grafiği

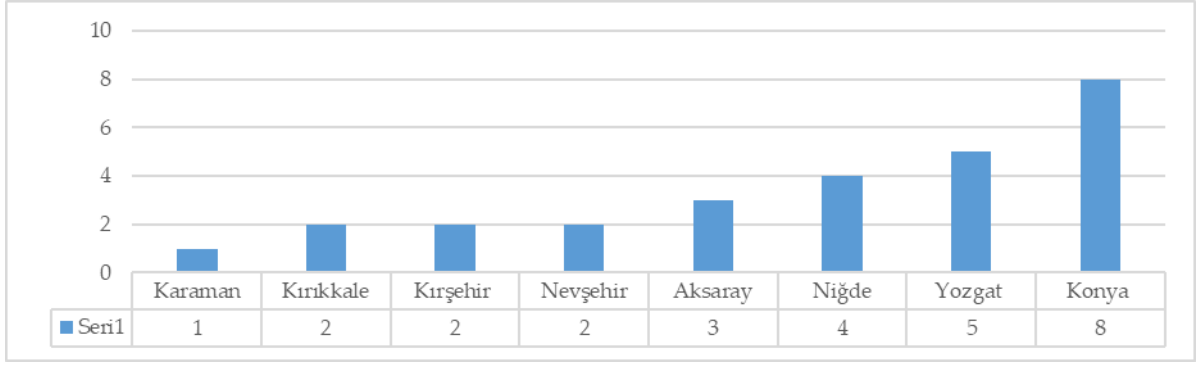
Kaynak: <https://www.ci.gov.tr/veri-tabani>

KOP Bölge illerinden yapılan başvurulardan tescil edilmiş olan coğrafi işaretlerin her birine il bazında değinilmiştir. Tablo 3'e göre sekiz ilden toplam 27 ürün tescillenmiştir. Tescillenen ürünlerin illere ve kategorilere göre dağılımları Tablo 5 ve Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 3: Tescillenen Ürünlerin İllere Göre Dağılımı ve Türleri

No	Tescillenen İl	Coğrafi İşaretin Adı / Geleneksel Ürün Adı	Türü
1	Aksaray	Taşpınar El Halısı	El Sanatları
2	Aksaray	Tulum Kebabı	Yemek (Kebap, vb.)
3	Aksaray	İnceelek Tatlısı	Tatlı
4	Karaman	Divle Obruğu Tulum Peyniri	Süt Ürünü
5	Kırıkkale	Keskin Tava	Yemek (Kebap, vb.)
6	Kırıkkale	Kılıçlar Soğanı	Gıda (Sebze, Meyve, vb.)
7	Kırşehir	Kırşehir Çullaması	Yemek (Kebap, vb.)
8	Kırşehir	Höşmerim Tatlısı	Tatlı
9	Niğde	Bor Soğürmesi	Yemek (Kebap, vb.)
10	Yozgat	Yozgat Arabaşısı	Yemek (Kebap, vb.)
11	Yozgat	Parmak Çöreği	Unlu Mamul
12	Yozgat	Çanak Peyniri	Süt Ürünü
13	Yozgat	Tandır Kebabı	Yemek (Kebap, vb.)
14	Yozgat	Aydıncık Bağrıbutün Kavunu	Gıda (Sebze, Meyve, vb.)
15	Niğde	Obruk Halısı	El Sanatları
16	Niğde	Darboğaz Kirazı	Gıda (Sebze, Meyve, vb.)
17	Niğde	Niğde Tahinlisi	Unlu Mamul
18	Nevşehir	Kabak Çekirdeği	Gıda (Sebze, Meyve, vb.)
19	Nevşehir	Avanos Çömeği	El Sanatları
20	Konya	Konya Etli Düşün Pilavı	Yemek (Kebap, vb.)
21	Konya	Kadınhanı Tahinli Pidesi	Unlu Mamul
22	Konya	Konya Etliemek	Yemek (Kebap, vb.)
23	Konya	Ereğli Siyah Havucu	Gıda (Sebze, Meyve, vb.)
24	Konya	Akçabelen Çetmi Şeker Fasulyesi	Gıda (Sebze, Meyve, vb.)
25	Konya	Ereğli Beyaz Kirazı	Gıda (Sebze, Meyve, vb.)
26	Konya	Konya Peynir Şekeri	Tatlı
27	Konya	Akşehir Kirazı	Gıda (Sebze, Meyve, vb.)

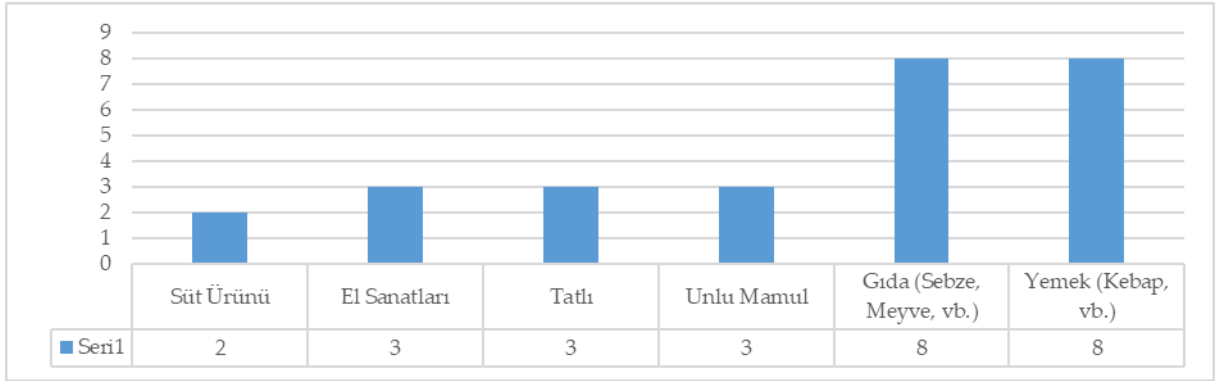
Şekil 5'e göre en çok tescilli ürünün yer aldığı il Konya'dır. Konya'nın ardından Yozgat (5), Niğde (4) ve Aksaray (3) gelmektedir. Nevşehir, Kırşehir ve Kırıkkale 2'şer ürün için tescil almışken, Karaman ili 1 tescilli ürüne sahiptir.

Şekil 5: Tescillenen ürünlerin illere göre grafiksel gösterimi

Kaynak: <https://www.ci.gov.tr/veri-tabani>

Tescillenen ürünlerin türlerine göre grafiksel gösteriminin yer aldığı Şekil 6'ya göre; yemek (8) ve gıda (8) türünde ürün tescillerini, unlu mamul (3), tatlı (3) ve el sanatları (3) takip etmektedir. Süt ürünlerine ait ürün tescili ise 2 adettir.

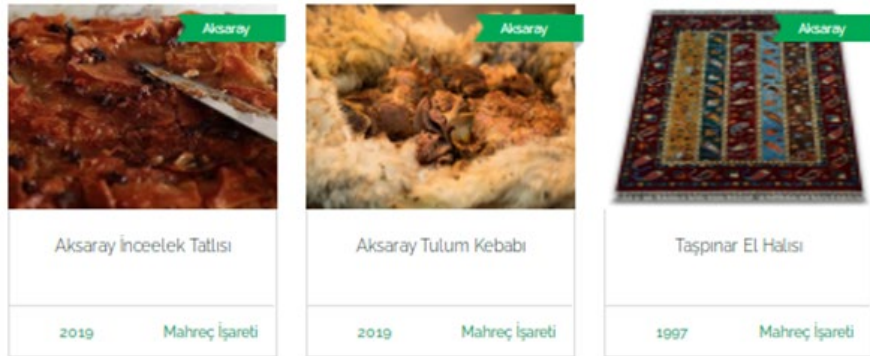
Şekil 6: Tescillenen ürünlerin türlerine göre grafiksel gösterimi

Kaynak: <https://www.ci.gov.tr/veri-tabani>

KOP Bölge illerinin tescil edilmiş coğrafi işaretlerinin isimleri, tescil yılları, mahreç işareti ya da menşe işareti olması ve görselleri aşağıda yer almaktadır.

4.1. Aksaray İli Tescil Edilmiş Coğrafi İşaretleri

Aksaray ilinde üç coğrafi işaret tescil edilmiştir. 2019 yılında tescil edilen Aksaray İncecek Tatlısı, Aksaray Tulum Kebabı ve 1997 yılında tescil edilen Taşpınar El Halısı coğrafi işaretlerinin tamamı mahreç işareti kapsamındadır.

Şekil 7: Aksaray İli Tescil Edilmiş Coğrafi İşaretleri

Kaynak: <https://www.ci.gov.tr/veri-tabani>

4.2. Karaman İli Tescil Edilmiş Coğrafi İşaretleri

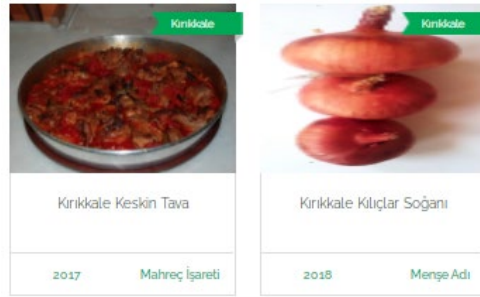
Karaman ilinde bir adet coğrafi işaret tescil edilmiştir. 2017 yılında tescil edilen Karaman Divle Obruğu Tulum Peyniri Obruğu Tulum Peyniri coğrafi işareti menşe adı kapsamındadır.

Şekil 8: Karaman İli Tescil Edilmiş Coğrafi İşaretleri
Kaynak: <https://www.ci.gov.tr/veri-tabani>

4.3. Kırıkkale İli Tescil Edilmiş Coğrafi İşaretleri

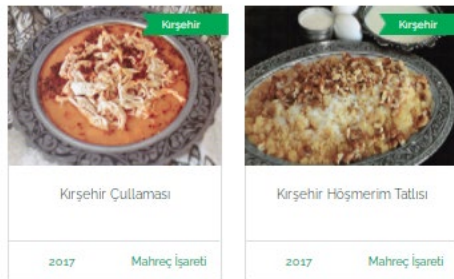
Kırıkkale ilinde iki coğrafi işaret tescil edilmiştir. 2017 yılında Tescil edilen Kırıkkale Keskin Tava mahreç işareti ve 2018 yılında tescil edilen Kırıkkale Kılıçlar Soğanı ise menşe adı kapsamındadır.

Şekil 9: Kırıkkale İli Tescil Edilmiş Coğrafi İşaretleri
Kaynak: <https://www.ci.gov.tr/veri-tabani>

4.4. Kırşehir İli Tescil Edilmiş Coğrafi İşaretleri

Kırşehir ilinde iki coğrafi işaret tescil edilmiştir. 2017 yılında Tescil edilen Kırşehir Çullaması ve Kırşehir Höşmerim Tatlısı mahreç işareti kapsamındadır.

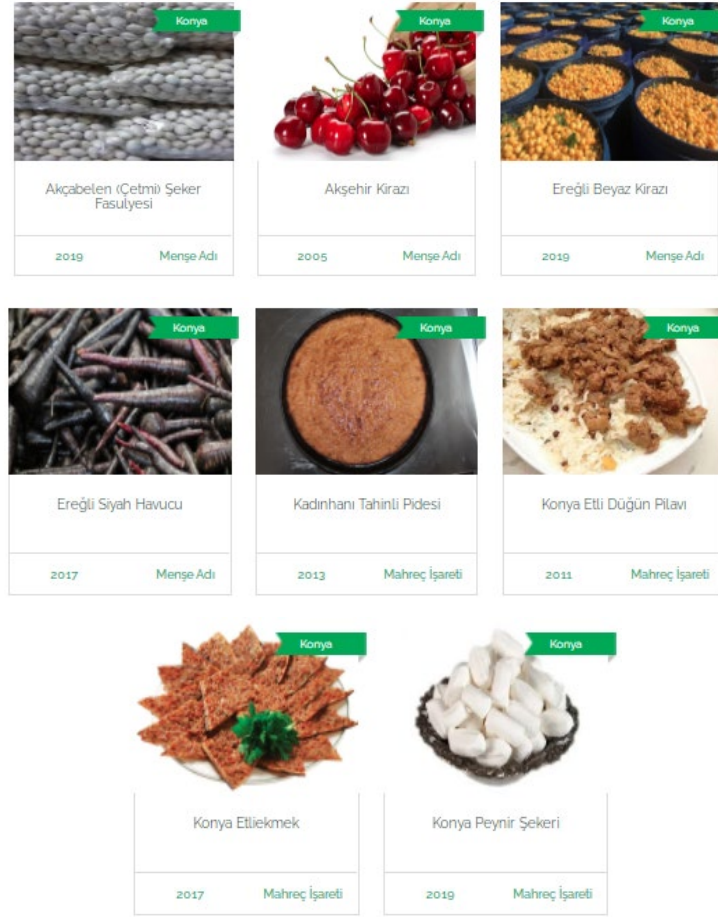

Şekil 10: Kırşehir İli Tescil Edilmiş Coğrafi İşaretleri
Kaynak: <https://www.ci.gov.tr/veri-tabani>

4.5. Konya İli Tescil Edilmiş Coğrafi İşaretleri

Konya ilinde sekiz coğrafi işaret tescil edilmiştir. Bunlar; 2005 yılında Tescil edilen Akşehir Kirazı, 2011 yılında tescil edilen Konya Etli Dügün Pilavı, 2013 yılında tescil edilen Kadınhanı

Tahinli Pidesi, 2017 yılında tescil edilen Konya Etli Ekmek ve Ereğli Siyah Havucu ile 2019 yılında tescil edilen Akçabelen Çetmi Şeker Fasulyesi, Ereğli Beyaz Kirazı ve Konya Peynir Şekeridir. 4 adet menşe adı ile 4 adet mahreç işareti tescillidir.

Şekil 11: Konya İli Tescil Edilmiş Coğrafi İşaretleri
Kaynak: <https://www.ci.gov.tr/veri-tabani>

4.6. Nevşehir İli Tescil Edilmiş Coğrafi İşaretleri

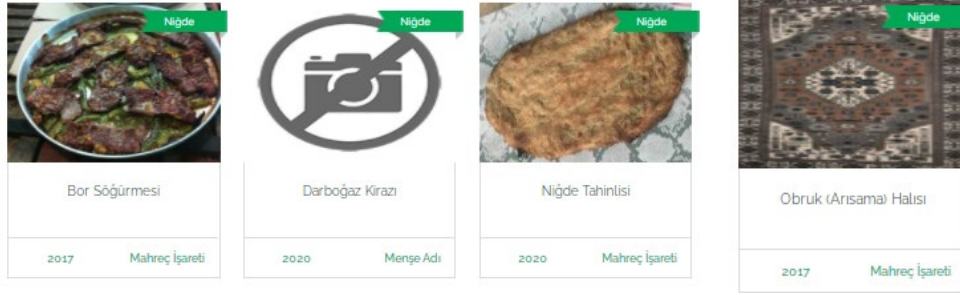
Nevşehir ilinde iki coğrafi işaret tescil edilmiştir. 2017 yılında Tescil edilen Avanos Çömleği ve 2019 yılında tescil edilen Nevşehir Kabak Çekirdeği menşe adı kapsamındadır.

Şekil 12: Nevşehir İli Tescil Edilmiş Coğrafi İşaretleri
Kaynak: <https://www.ci.gov.tr/veri-tabani>

4.7. Niğde İli Tescil Edilmiş Coğrafi İşaretleri

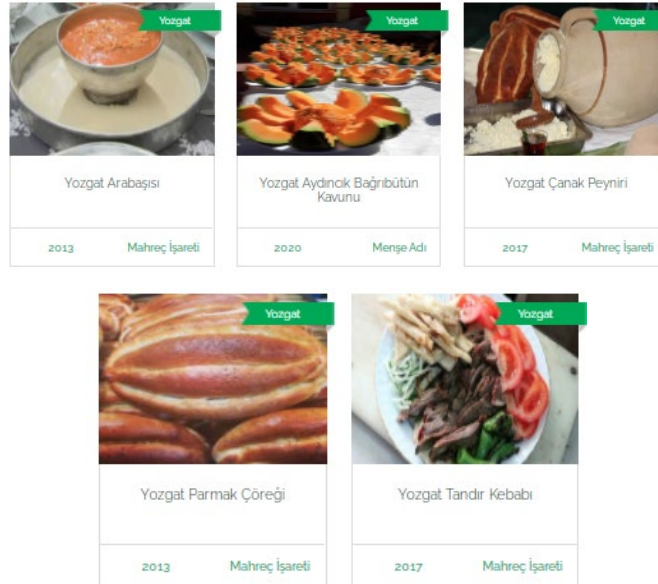
Niğde ilinde iki coğrafi işaret tescil edilmiştir. 2017 yılında tescil edilen Bor Söğürmesi ve Obruk Halısı mahreç işareti kapsamındadır. 2020 yılında tescil edilen Darboğaz Kirazı menşe adı ve Niğde Tahinlisi ise mahreç işareti kapsamındadır.

Şekil 13: Niğde İli Tescil Edilmiş Coğrafi İşaretleri
Kaynak: <https://www.ci.gov.tr/veri-tabani>

4.8. Yozgat İli Tescil Edilmiş Coğrafi İşaretleri

Yozgat ilinde beş coğrafi işaret tescil edilmiştir. 2013 yılında Tescil edilen Yozgat Arabaşısı ve Yozgat Parmak Çöreği mahreç işareti kapsamındadır. 2017 yılında tescil edilen Yozgat Çanak Peyniri ve Yozgat Tandır Kebabı mahreç işareti kapsamındadır. Ayrıca 2020 yılında tescil edilen Yozgat Aydıncık Bağribütün Kavunu menşe adı kapsamındadır.

Şekil 14: Yozgat İli Tescil Edilmiş Coğrafi İşaretleri
Kaynak: <https://www.ci.gov.tr/veri-tabani>

5. SONUÇ

Çalışmada Aksaray, Karaman, Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Niğde, Nevşehir ve Yozgat illerini kapsayan KOP (Konya Ovası Projesi) Bölgesi'ne ait milli ve kültürel değerlerinden olan, bölge ile anılan ve kendine has özellikleri içeren coğrafi işaretler ele alınmıştır.

KOP Bölge illeri çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından başvurusu tamamlanmış ve coğrafi işaret almış ve/veya tescil başvuru aşamasında işlemleri devam eden birçok coğrafi işaretli ürüne sahiptir. KOP Bölge illerinin yapmış olduğu tüm başvurular doğal kaynak suyu, maden, halı, unlu mamul, süt ürünü, tatlı, yemek (kebab, vb.) ve gıda (sebze, meyve, vb.) olarak kategorize edilmiştir.

Aksaray Tulum Kebabı, Kırıkkale Keskin Tava, Kırşehir Kırşehir Çullaması, Konya Konya Etlü Düşün Pilavı, Konya Konya Etliemek, Niğde Bor Söğürmesi, Yozgat Yozgat Arabaşısı ve Yozgat Tandır Kebabı yemek kategorisinde yer alan tescilli ürünlerdir.

Kırıkkale Kılıçlar Soğanı, Konya Ereğli Siyah Havucu, Konya Akçabelen Çetmi Şeker Fasulyesi, Konya Ereğli Beyaz Kirazı, Konya Akşehir Kirazı, Nevşehir Kabak Çekirdeği, Niğde Darboğaz Kirazı ve Yozgat Aydıncık Bağrıbutün Kavunu ise gıda kategorisinde tescilli ürünlerdir.

Karaman Divle Obruğu Tulum Peyniri ve Yozgat Çanak Peyniri süt ürünleri kategorisinde tescilli ürünlerdir. Aksaray İncelek Tatlısı, Kırşehir Höşmerim Tatlısı, Konya Konya Peynir Şekerli tatlı kategorisinde tescilli ürünlerdir.

Konya Kadınhanı Tahinli Pidesi, Niğde Niğde Tahinlisi ve Yozgat Parmak Çöreği ise unlu mamül kategorisinde tescilli ürünlerdir.

Tescilli ürünlerin yanı sıra henüz başvuruları sonuçlanmamış olan daha birçok ürün bulunmaktadır. KOP illeri; coğrafi işaretli ürünlerin tanıtımı açısından bir bütün olarak ele alınmalıdır.

İl bazında rekabet yerine gastronomi bölgeleri oluşturularak gastronomi turizminin bölgeler arasında rekabet etmesi, özellikle dünya gastronomi turizm pazarında büyük bir rekabet avantajı sağlayabilir (Yayla ve Yayla, 2019: 82). Turizm endüstrisinin önemli alt sektörlerini oluşturan konaklama işletmeleri, yiyecek-içecek işletmeleri ve ulaştırma işletmelerinde gıda ve tarım alanındaki tescilli ürünler tercih edilebilir (Boyraz, 2019: 44). Coğrafi işaretli ürünlerin kullanılarak yiyeceklerin yapıldığı ve tadıldığı yöresel lezzetler ve yemek festivali gibi gastrofestler düzenlenebilir (Süslü, vd., 2020: 145). Türkiye’de yerel/geleneksel ürün ve üretimleri tanıtıcı roller üstlenen festival ya da şenlikler önemli bir yere sahiptir (Çalışkan ve Koç, 2012: 211). Markalaştırılarak güçlendirilmiş coğrafi işaretli ürünler, buldukları bölgelerin kalkınmalarında büyük rol oynayabilir (Doğanlı, 2020: 537). Coğrafi işaret sayesinde ürünler, orijinalliklerini koruyabilir, buldukları bir yer ile özdeşleşebilir ve bu sayede marka haline gelebilir. Bölge ekonomisine katkı sağlamakla birlikte ürünün kalitesinin korunarak gelecek nesillere aktarılması söz konusu olabilir (Süslü, vd., 2020: 144).

Çalışmada KOP Bölgesi içerisinde yer alan sekiz ilin ayrı ayrı tanımlarının yapılması yerine bölgesel bilinçle hareket edilmesinin ve tescillenen ürünlerin kategorilerinin de dikkate alınarak, yemek ve gıda üzerinde yoğunlaşarak KOP Bölgesi coğrafi işaretlerinin “KOP Bölgesi Coğrafi İşaretleri” adıyla markalaştırılması ve bu marka ile festivaller düzenlenerek hem üretici hem de tüketici farkındalığının artırılması önerilmektedir.

Ayrıca bu bölgesel zenginliğin gastronomi turizminde değerlendirilmesi önerilmektedir. Gezgin rotalarında “KOP Bölgesi Coğrafi İşaretli Gastronomi Turu” eklenmesinin hem il hem de bölge kalkınmasına fayda sağlayacaktır.

Coğrafi işaretli ürünlerin hediyelik eşya olarak değerlendirilmesi, Bölgeyi ziyaret için gelen turistlerin satın aldıkları coğrafi işaretli ürünleri geri döndüklerinde hatıra olarak yakınlarına hediye etmeleri tanıtıma katkı sağlayacaktır (Duman vd., 2019: 831). El sanatları alanında coğrafi işaret almış ürünlerin, turizm zenginlikleri kapsamında bütünleştirilerek hediyelik eşya kapsamında ziyaretçilerin beğenisine sunulmalıdır. (Boyraz, 2019: 44).

Bu kapsamda; Aksaray Taşpınar El Halısı, Nevşehir Avanos Çömleği ve Niğde Obruk Halısı gibi el sanatları kategorisinde tescillenmiş ürünlerin gezginler için ilgi çekici olması, hatıra amaçlı alınabilmesi ve geleneksel el sanatlarının yaşatılmasına destek amaçlı ekonomik katkısı olacaktır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı ile İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü’nün web sitesini ziyaret edenler için coğrafi işaret konusunda bilgiler eklenmelidir (Duman vd., 2019: 832).

Web sitelerinde dijital haritalar oluşturulması ve web sitesini ziyaret eden gezginlere coğrafi işaretli ürünlere ait rotaların önerilmesinin farkındalık yaratacağı düşünülmektedir. Her il ile ait turizm sektörü ile ilişkili kamu kurum kuruluşları yanı sıra turizm sektöründe yer alan hizmet

sağlayıcıların da dijital tanıtımlar yapmasının hem il hem de Bölge kalkınmasına katkı sağlayacaktır.

Aksaray, Karaman, Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Niğde, Nevşehir ve Yozgat illerini kapsayan KOP (Konya Ovası Projesi) Bölgesi'ne ait coğrafi işaretli ürünlere ait "KOP Bölgesi Coğrafi İşaretleri" adıyla bir marka yaratılması, gezgin rotalarına "KOP Bölgesi Coğrafi İşaretli Gastronomi Turu" eklenmesi, el sanatları kategorisindeki ürünlerin hatıra amaçlı satışı ile değerlendirilmesi ve web sitelerinde gezginlere coğrafi işaretli ürünlere ait rotaların dijital haritalar üzerinden gösterilmesinin bölgesel bilinirliğin artırılmasında ve farkındalık oluşturulmasında etkili olacağı düşünülmektedir. Ayrıca sadece KOP Bölge illerini ziyaret eden gezginlerin coğrafi işaret tescilli ürünlere ulaşabilmesi yanı sıra, hazırlanacak olan internet sitesi ve sosyal medya hesapları üzerinden ürünlerin e-ticaret ile pazarlanması böylece coğrafi işaretli ürünlerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde tanıtımı ve satışı önerilmektedir. "KOP Bölgesi Coğrafi İşaretleri" markası ile sanal, yerel, ulusal ve uluslararası fuarlarda yer alınması ayrıca hem kamu hem de özel kuruluşların hem yurtiçi hem de yurtdışı seyahatlerinde tanıtım amacıyla bu ürünleri takdim etmesi önemli görülmektedir.

KAYNAKÇA

Arslaner, A. ve Salık, M.A.(2018). Potansiyel Bir Coğrafi İşaret: Saruç. Erzincan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 11 (1), 74-84.

Bahar, M., Yüzbaşıoğlu, N. ve Topsakal, Y. (2019). Kırsal Kalkınma Kapsamında Coğrafi İşaretli Ürünlerin Önemi: Yeşilova (Salda) Bölgesine Özgü Ürünler Örneği, International Journal of Social and Economic Sciences Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi 9 (1), 01-07.

Boyras, M. (2019). Coğrafi İşaretli Ürünler: Afyonkarahisar. International Journal Entrepreneurship and Management Inquiries (Journal EMI) Dergisi. 3 (4), 26-46.

Bulut, İ. ve Fural, Ş.(2018). Serik Bıçağı'nın Coğrafi İşaret Tescili Kapsamında Değerlendirilmesi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 22(Özel Sayı), 557-580.

Cebeci, H. ve Şen, M.A. (2020). Coğrafi İşaret Tescilli Soğuk Bir Lezzet: Görele Dondurması. Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research, 4 (2),197-217.

Çakaloğlu, M. ve Çağatay, S. (2017). Coğrafi İşaretler ve Marka Değerine Sahip Ürünlere Yönelik Tüketici Algısı: Finike Portakalı ve Antalya Tavşan Yüreği Zeytini Örnekleri, TEAD. 3(1): 52-65.

Çalışkan, V. ve Koç, H. (2012). Türkiye'de Coğrafi İşaretlerin Dağılım Özelliklerinin ve Coğrafi İşaret Potansiyelinin Değerlendirilmesi. Doğu Coğrafya Dergisi. 28, 193-214.

Çekal, N. ve Aslan, B. (2017). Gastronomik Bir Değer Olarak Tarhana ve Coğrafi İşaretlemede Tarhananın Yeri ve Önemi. Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi, 1(2), 124-135.

Dayısoylu, K.S., Yörükoğlu, T. ve Ançel, T. (2017). Kahramanmaraş'ın Coğrafi İşaretli Ürünleri ve İlin Potansiyel Durumu. KSÜ Doğa Bil. Derg., 20(1), 80-88.

Demir Özer, E. ve Esen, M. K. (2019). Coğrafi İşaret Alma Sürecinde, Avanos-Nevşehir Testi Kebabına ait Standart Reçetenin Oluşturulması. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 7(2), 805-817.

Doğanlı, B. (2020). Coğrafi İşaret, Markalaşma ve Kırsal Turizm İlişkileri. İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2), 525-541.

Duman, S., Tanrısever, C.& Pamukçu, H. (2019). Kastamonu Ilgaz Dağı Milli Parkı'na Gelen Turistlerin Coğrafi İşaretli Ürün Algısı. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 7 (2), 818-838.

- Durlu-Özkaya, F., Sünnetçioğlu, S. ve Can A. (2013). Sürdürülebilir Gastronomi Turizmi Hareketliliğinde Coğrafi İşaretlemenin Rolü. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 1(1), 13-20.
- Ekinci Dağtekin, E.(2018). Coğrafi İşaret Olarak Diyarbakır Bazalt Taşı ve Tescili, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (66), 851-860.
- Ertan, A. (2010). Prestijli Tarım Ürünlerinin Pazarlanmasında Kalite ve Coğrafi İşaret Kavramlarının Tutundurulması ve Bu Bağlamda Tarım Satış Kooperatiflerinin Önemi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2010/2,(12).
- Esen, Ş. (2016). Bir Farklılaşma Stratejisi Olarak Coğrafi İşaretler ve Türkiye İncelemesi. *Bartın Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7/14, 447-464.
- Gürbüz, S. ve Çelikel Güngör, A. (2018). Coğrafi İşaret Tescil Belgesi Almış Balların Genel ve Ayırt Edici Özellikleri, 2018 Anadolu I. Uluslararası Multidisipliner Çalışmalar Kongresi.
- Jaelani, A.K., Handayani, G.A.K.R., Karjoko, L. (2020). Development of Tourism Based on Geographic Indication Towards To Welfare State. *International Journal of Advanced Science and Technology*. 29(3), 1227-1234.
- Kamber-Taş, S. S. ve Taş, S. (2020). İşletme yöneticilerinin coğrafi işaret tesciline yönelik bakış açıları: Gümüşhane ili örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 985-994.
- Kargiglioğlu, Ş., Çetin, Y. ve Erkol Bayram, G. (2019). Gastronomi Turlarının Coğrafi İşaretli Ürünler Aracılığı İle Oluşturulması: Batı Karadeniz Turları Örneği, *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 3(4), 624-639.
- Orhan, A. (2010). Yerel Değerlerin Turizm Ürününe Dönüştürülmesinde “Coğrafi İşaretlerin” Kullanımı: İzmit Pişmaniyesi Örneği, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 21(2), 243-254.
- Özdemir, G., & Dülger Altınar, D., (2018). Türkiye’de üretilen coğrafi işaret ile tescillenmiş peynir çeşitleri. . *Uluslararası Gastronomi Turizmi Araştırmaları Kongresi*, 1-11.
- Özsoy, T. (2015). Coğrafi İşaretlemenin Katma Değer Oluşturmada Bir Araç Olarak Kullanımı. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 24 (2), 31-46.
- Polat Üzümcü, T., Alyakut, Ö. ve Fereli, S. (2017). Gastronomik Ürünlerin Coğrafi İşaretleme Açısından Değerlendirilmesi: Erzurum-Olur Örneği, *TABAD*, 10(2), 44-53.
- Saatçi, G. (2019). Coğrafi İşaretli Yiyeceklerin Tanıtım Unsuru Olarak Yöresel Yemekler Kapsamında Değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 7(1), 358-374.
- Savaşkan, Y., & Kınır, S. (2020). Sakarya İli Gastronomik Unsurlarının Coğrafi İşaret Kapsamında Değerlendirilmesi. *Alanya Akademik Bakış*, 4(3), 939-961.
- Süslü, C., Eryılmaz G. ve Demir, E. (2020). Coğrafi İşaretli Ürünlerin Gastronomi Kapsamında Değerlendirilmesi: Mersin İli Örneği. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 7(2), 135-149.
- Şahin, G. (2014). Türkiye’de Yerfistiği (*Arachis hypogaea* L.) Yetiştiriciliği ve Bir Coğrafi İşaret Olarak Osmaniye Yerfistiği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences* .13 (3):619-644.
- Şahin, A. ve Meral, Y. (2012). Türkiye’de Coğrafi İşaretleme ve Yöresel Ürünler, *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*. 5(2): 88-92.
- Şimşek, A. ve Güleç E. (2020). Coğrafi İşaretli Gastronomik Bir Ürün: Elâziğ Orciği. *Aydın Gastronomy*. 4(2), 73-81.
- Tanrikulu, M. (2011). Türkiye’de Coğrafi İşaretlerin Tespiti ve Tescil Edilmesinin Önemi. *V. Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*. 1 (2), 173-184.
- Yalım Kaya, S. ve Şahin, E. (2018). Tescilden Uygulamaya Coğrafi İşaretler: Adana Kebabı Üzerine Bir İnceleme. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*. 2 (ek.1),189-199.

Yanar, A. ve Erdoğan, Z. (2019). Denizli Dokumalarının Kültürel Miras ve Coğrafi İşaretleme Bakımından Önemi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 37, 43-51.

Yanar, A. ve Özkan Tağı, S. (2014). Burdur İline Ait Coğrafi İşaretlerin Belirlenmesi ve Özgün Turistik Hediye Eşya Tasarım Önerileri. Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi ART---E, 2014 Teke Yöresi Kültürel Değerleri Özel Sayısı, 29-41.

Yayla, Ö. ve Yayla, Ş. (2019). Gastronomi Turizminde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Kullanılmasına Yönelik Mekânsal Bir Değerlendirme, Anadolu Kongreleri 3. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi. 73-84.

Yenipınar, U., Köşker, H. ve Karacaoğlu, S. (2014). Turizmde Yerel Yiyeceklerin Önemi ve Coğrafi İşaretleme: Van Otlı Peyniri. Journal of Tourism and Gastronomy Studies. 2(2), 13-23.

İnternet Kaynakları

URL 1: "Coğrafi İşaret". <https://www.ci.gov.tr/sayfa/t%C3%BCketiciler-i%C3%A7in> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

URL 2: "Coğrafi İşaret Özelliği". <https://www.ci.gov.tr/sayfa/co%C4%9Frafi-i%C5%9Faret-nedir> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

URL 3: "Coğrafi İşaret Mevzuat". <https://www.ci.gov.tr/sayfa/mevzuat> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

URL 4: " Coğrafi işaret Tanımı" <https://www.ci.gov.tr/sayfa/co%C4%9Frafi-i%C5%9Faret-nedir> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

URL 5: "Menşe adı tanımı" <https://www.ci.gov.tr/sayfa/co%C4%9Frafi-i%C5%9Faret-nedir> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

URL 6: "Mahreç işareti tanımı" <https://www.ci.gov.tr/sayfa/co%C4%9Frafi-i%C5%9Faret-nedir> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

URL 7: "Geleneksel ürün tanımı" <https://www.ci.gov.tr/sayfa/geleneksel-%C3%BCr%C3%BCn-ad%C4%B1-nedir> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

URL 8: "Coğrafi İşaret Veritabanı" <https://www.ci.gov.tr/veri-tabani> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

URL 9: "Coğrafi işaret Tescil ettirenler" <https://www.ci.gov.tr/Statistics/RegistrationOwners> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

<https://www.ci.gov.tr/duyurular/detay/88-say%C4%B1%C4%B1-resmi-co%C4%9Frafi-i%C5%9Faret-ve-geleneksel-%C3%BCr%C3%BCn-ad%C4%B1-b%C3%BCitni-yay%C4%B1mland%C4%B1> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

<https://www.ci.gov.tr/Statistics/ProductGroup> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

<https://www.ci.gov.tr/Statistics/RegistrationAndApplication> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

<https://www.ci.gov.tr/Statistics/RegistrationOwners> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

<https://www.ci.gov.tr/Statistics/Type> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).